

RIJEČ GLAVNOG UREDNIKA

Izražavamo nesvakidašnje zadovoljstvo i radost što se Anali Gazi Husrevbegove boblioteke broj XIX-XX., drugi po redu nakon agresije na Bosnu i Hercegovinu (1992.-1995.), nalaze u rukama svoga čitateljstva. Tekstovi koje objavljujemo u ovom broju Anala u cijelosti su prezentirani ili pročitani na simpoziju posvećenom "dobu bosansko-muslimanskog književnog i kulturnog preporoda" i *Beharu*, časopisu koji je na početku XX stoljeća odigrao krupnu kulturnu i književnu ulogu u Bosni i Hercegovini. S posebnom sjetom napominjemo da je naš velikan, rahmetli profesor Muhsin Rizvić bio glavni inicijator održavanja ovog simpozija. Poštovanje prema profesoru Muhsinu Rizviću opredijelilo je Uređivački odbor Anala da ustraje u odluci da se svi radovi publiciraju bez nekih posebnih uredničkih, a pogotovo bez cenzorskih, zahvata i intervencija, unatoč velikim promjenama do kojih je došlo od vremena kad su ovi tekstovi pisani i kad je održan sam simpozij. Ograničili smo se samo na najnužnije lektorske zahvate i tako sačuvali integritet i autonomnost svakog teksta i autorskog stava. Od održavanja ovog simpozija 1991. godine mnogo se šta u Bosni i Hercegovini i na Balkanu općenito promijenilo, te stoga svraćamo pozornost našim čitateljima da su ove rasprave pisane prije svih ratnih potresa i krupnih promjena do kojih je došlo tokom proteklog desetljeća.

Nadamo se da će se ovi tekstovi, baš usljed činjenice da se objavljuju u novom društvenom i političkom kontekstu Bosne i Balkana, sada čitati s posebnim interesovanjem.

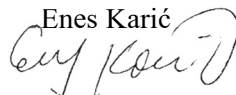
I sama Gazi Husrevbegova biblioteka i njeni ljudi prošli su kroz teško desetljeće. Ali, kako kaže Knjiga, *uz tegobu ide i olakšanje*, te se s punim pravom može kazati da je Gazi Husrevbegova biblioteka u svome radu postigla krupne rezultate. Po našem mišljenju, najvažnije je da je osoblje Gazi Husrevbegove biblioteke, na čelu sa direktorom Mr Mustafom Jahićem, sačuvalo rukopisne i knjižne fondove GH biblioteke tokom dugotrajnih bombardovanja i granatiranja Sarajeva. Arapski, perzijski, turski, bosanski... rukopisi su u cijelosti sačuvani i neoštećeni dočekali slobodu. To kulturno blago, najveće takve vrste na Balkanu i u Evropi, ostalo je, hvala Bogu, sačuvano i pravovaljano urizničeno. Iznova je dobro prisjetiti se da je direktor Jahić sa vrijednim ljudima ove biblioteke u nekoliko mahova tokom agresije 1992-1995. godine premještao rukopise, u potrazi za što sigurnijim mjestom. Tako je fond od blizu deset hiljada

rukopisa nastavio svoj život, pobijedivši sve prijetnje granata, topovske salve i drugih užasa rata koji je srećom iza nas.

Gazi Husrevbegova biblioteka je u poratnom periodu obnovila svoje prostorije zahvaljujući svojim vlastitim inicijativama, kao i inicijativama Islamske zajednice. Napomenimo da su direktor Mustafa Jahić i reisu l-ulema prof. Dr Mustafa Cerić upoznali brojne institucije u svijetu o radu Gazi Husrevbegove biblioteke i rukopisnom blagu koje sadržava. Ostvareni su brojni kontakti, došlo je do zajedničkih poslova naročito sa ISTAC-om u Kuala Lumpuru (čiji je direktor-osnivač prof. dr. Syed Muhammad Naquib al-Attas) i, još intenzivnije, sa fondacijom za islamsko naslijeđe Al-Furqan u Londonu (čiji je osnivač i predsjednik Šejh Ahmed Zeki Yamani). Gazi Husrevbegova biblioteka je krenula krupnim koracima naprijed, nabavila je najsavremeniju tehniku i kompjutere, objavila je pet novih kataloga rukopisa, reprinted prvi tom kataloga, a u procesu je mikrofilmovanje i kompjuterska obrada cjelokupnog rukopisnog fonda. Nema sumnje da se tim uspjesima Gazi Husrevbegove biblioteke naša naučna javnost treba radovati, a prošlogodišnja šestoapril-ska nagrada grada Sarajeva koja je uručena Gazi Husrevbegovoj biblioteci, kao i nedavna nagrada fondacije Al-Furqan direktoru Mustafi Jahiću, potvrđuje da naučna javnost, naša i inozemna, prati i vidi uspjehe ove naše važne kulturne institucije.

Objavlivanjem ovog broja Anala Gazi Husrevbegova biblioteka najavljuje da će se njenim Analima posvetiti veća pažnja i da će redovitije izlaziti.

Glavni urednik

Enes Karić

Dragi učesnici i gosti, dragi prijatelji,

Nije, evo, prošlo ni puna godina dana a Gazi Husrev-begova biblioteka se pojavljuje kao organizator još jednoga naučnog skupa. Iz kruga naših intelektualaca koji su osjetili potrebu da se obilježi devedeset godina od pokretanja prvog bosnasko-muslimanskog časopisa *Behar*, a pošto je taj časopis predstavljao uz *Gajret* i *Biser* glasilo bosansko-muslimanskog književnog i kulturnog preporoda, potekla je inicijativa da se iskoristi ova činjenica i da se tim povodom organizira ovaj naučni skup kojemu mi danas prisustvujemo. U naredna tri dana slušaćemo više od četrdeset saopćenja iz isto toliko podnesenih referata o bosansko-muslimanskom preporodu s početka ovoga stoljeća. Ne navodimo to kao tek puki statistički podatak, već kao činjenicu da je Biblioteka, u okviru ukupnih akcija Islamske zajednice i zajedno sa drugim znanstvenim ustanovama u Gradu i Republici na putu svestranijeg uključivanja u širi protok naučnih informacija i primjerenije valorizacije bogatoga kulturnog nasljeđa. Svojedobno je oko časopisa *Behar*, pokrenutog maja 1900. godine, grupa darovitih i ambicioznih bosansko-muslimanskih intelektualaca pokušala naći, lakša, vlastita, svrhovitija rješenja za mnoge savremene izazove, mijene i zagonetke sa kojima se naš čovjek susretao u izravnoj sučeljenosti s evropskom mišlju, kompleksima, traumama i strahovima. Ako smo prethodni skup već samim naslovom pokušali okarakterizirati kao otvaranje završenih i zaboravljenih kapija našega zajedničkog pamćenja, ovim skupom bacamo svjetlo na jednu značajnu, prekretnu epohu u povijesti Bosanskih Muslimana i Bosne i Hercegovine u cjelini.

Već iz priloženoga programa mogli ste se uvjeriti da smo na ovaj naučni skup pozvali sva značajnija imena iz naše nauke i kulture čija se znanstvena otkrića dotiču sa ovom epohom ili se s njom graniče. Ovo je, inače, treći naučni skup koji u našem vremenu organizira Gazi Husrev-begova biblioteka. Godine 1982. bila je domaćin naučnog skupa posvećenog instituciji vakufa u Bosni i Hercegovini. U januaru ove godine okupila je više naučnika iz zemlje i inostranstva pod okvirnu temu "Islamske znanosti i ulema u Bosni i Hercegovini". Vjerujemo da će ovaj skup "Doba bosansko-muslimanskog književno-kulturnog preporoda" doprinijeti daljem otkrivanju mnogih povijesnih i drugih nepoznanica iz ovoga našega najsvjetlijeg nam vilajeta.

I za organizaciju ovoga skupa imamo blagodariti Mešihat u Islamske zajednice u Sarajevu, koji je i njegov pokrovitelj, kao i mnogim našim

naučnim radnicima koji ne žališe vremena i truda kako bi ovaj skup i popratne manifestacije koje idu uz njega protekle na zavidnoj visini i u najboljem redu.

Nije ni potrebno ovdje isticati koliko je ovo područje naše povijesti nedovoljno istraženo. Postoje, doduše, mnoge studije, članci, objavljene knjige, hrestomatije koje se tiču ove epohe. Ali, ovo je jedinstvena prilika da se na jednom mjestu, u okviru jednoga, mogli bismo reći, kraćeg seminara, sva ta pitanja iznova aktueliziraju, naučno problematiziraju i suglase s novim spoznajama i otkrićima. Knjiga koja će uslijediti iza ovoga skupa i u kojoj će biti štampani ovdje podneseni referati biće krupan doprinos u meritornoj prezentaciji povijesti bosnasko-muslimanske duhovnosti i kulture ne samo u bosanskim nego i u daleko širim znanstveno-istraživačkim relacijama. Organizacioni odbor se potrudio da ne prođe ni jedan aspekt života Bosanskih Muslimana u periodu preporoda. Tako ćemo slušati saopćenja iz prava, teološke misli, politike, književnosti, umjetnosti i svih drugih oblasti koje bi u svoj istraživački aparat mogle uključiti ovaj dio naše historije. Biblioteka će, tako, nadamo se, biti na najboljem putu da ostvari veliku želju svoga vakifa da, zajedno sa svojom družbenicom Gazi Husrev-begovom mederesom, u čijim prostorijama upravo i održavamo ovaj skup, bude istinsko stjecište znanja i učenih.

Želio bih, na kraju, da pozdravim sve naše drage goste koji su odvojili dio svojega dragocjenog vremena da studijski pripreme svoja izlaganja. Posebno želim da pozdravim Senahid ef. Bristrića, vršioca dužnosti predsjednika Mešihata Islamske Zajednice u Bosni i Hercegovini, profesora dr. Jusufa Ramića, dekana Islamskog teološkog fakulteta, te cijenjene prisutne predstavnike naučnih ustanova, kulturnih društava i političkih stranaka.

Ispred Organizacionog odbora ovoga naučnog skupa želim da se prijatno osjećate u našoj sredini i doprinesete razjašnjenju svih pitanja iz okvira naslovne teme našeg naučnog skupa.

*Mustafa Jahić, direktor Gazi Husrev-begove biblioteke
i predsjednik Organizacionog odbora naučnog skupa*